

การพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 สำหรับกลุ่ม
ผู้สูงอายุชาวไทย
Development of Tourism Resources in Lower-Central Region 1 and 2
for Thai Elderly Group

ฐิติมา พูลเพชร* และระชานนท์ ทวีผล

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

เลขที่ 39 หมู่ 1 ถนนรังสิต-นครนายก อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี 12110

Thitima Pulpetch and Rachanon Taweephol

Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

39 Moo 1 Rangsit-Nakhonnayok Rd., Khlong Luang, Pathum Thani, 12110

Email : thitima_pul@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 2) ศึกษาการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทย การวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ กับการศึกษาเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการถดถอยพหุคูณ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 มากที่สุดคือ ด้านความปลอดภัย รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านกิจกรรม 2) การพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านการประเมินสภาพการณ์ของทรัพยากร ได้แก่ ลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุ รูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยว ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ระบบการคมนาคมขนส่งให้มีความสะดวกสบาย สิ่งดึงดูดใจภายในแหล่งท่องเที่ยวและการออกแบบกิจกรรม และธุรกิจบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

คำสำคัญ : ผู้สูงอายุ การท่องเที่ยว ทรัพยากร

Abstract

The research aimed at 1) studying the components of tourism resources affecting the needs of Thai elderly group tourists in the lower-central region 1, and 2) studying the development of tourism resources in the lower-central region 1 and 2 for Thai elderly group. This research was carried out by using a mixed method research of qualitative and quantitative approach. The statistics used included Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, and Multiple Regression include the data collection was done by in-depth interview. The research result revealed as follows: 1) the components of tourism resources affecting the needs of Thai elderly tourists group in the lower-central region 1 and 2 the most included safety aspect, secondly was health promotion aspect and activity aspect, 2) the development of tourism resources in terms of the evaluation on the resources situations included the behavioral characteristics of the elderly, styles of information publication and public relations of tourism information, safety of tourism resources, convenient transport system, attractions within the tourism resources, and activities design, and services and facilities business.

Keywords : Elderly, Tourism, Resource

บทนำ

จากพันธกิจตามที่ได้ระบุเอาไว้ในแผนวิสาหกิจกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) พ.ศ. 2560 – 2564 เพื่อเป็นแนวทางการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจากนักท่องเที่ยวชาวไทยกลุ่มตลาดเฉพาะที่นับว่าเป็นกลุ่มตลาดใหม่ที่มีศักยภาพการใช้จ่ายสูงในการเดินทางแต่ละครั้งจำนวนมาก เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนรุ่นใหม่ กลุ่มครอบครัวขยาย กลุ่มตลาดระดับสูง เป็นต้น โดยการนำเสนอภาพลักษณ์ความเป็นวิถีชุมชนในแต่ละจังหวัดที่จะช่วยให้สามารถสัมผัสประสบการณ์ท้องถิ่น รวมทั้งการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางการตลาดรูปแบบใหม่ที่สามารถจำแนกพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มได้อย่างลึกซึ้ง เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างรูปแบบการประชาสัมพันธ์และกิจกรรมส่งเสริมการขายที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่การสำรวจคุณสมบัติของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่มีช่วงอายุระหว่าง 55-77 ปี มีรายได้ส่วนตัวอยู่ที่ประมาณ 45,000 – 74,999 บาท คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุมากถึง 15 ล้านคน ภายในปี 2568 นับว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ธุรกิจอุตสาหกรรมการบริการและการท่องเที่ยวควรจับตามอง และการเตรียมความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกไว้รองรับให้มีมาตรฐาน ซึ่งนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุจะเลือกเดินทางไปสถานเพื่อกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ร่วมกันการรับประทานอาหารพื้นถิ่นในแต่ละจังหวัดที่ได้ไป มีปัจจัยพื้นฐานมาจากความต้องการที่จะรู้จักตนเองมากขึ้นในช่วงวัยเกษียณและความต้องการผ่อนคลายความเครียด (กองวิจัยการตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562) สำหรับภาพรวมส่วนของประเทศไทย

ที่แสดงให้ถึงการกระจายรายได้ไปในแต่ละภูมิภาคที่เป็นมูลค่า 1.29 ล้านล้านบาท พร้อมพยากรณ์ความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นไปจนถึงปี พ.ศ. 2570 จากการประเมินอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นด้วยสาเหตุการเติบโตของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุจำนวนเพิ่มขึ้น จากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรไทยที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ รวมทั้งโอกาสที่เกิดมาจากความหลากหลายของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุสามารถเลือกได้ตามความต้องการ (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

ในขณะที่กลุ่มภาคกลางตอนล่าง 1 ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางการได้จากการท่องเที่ยวด้วยการเพิ่มการเดินทางทางน้ำ พร้อมการผลักดันให้ชุมชนสามารถผลิตสินค้าจากท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืนด้วยโครงการแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศาสนา และการเรียนรู้ทางธรรมชาติ เพื่อการเชื่อมโยงในกลุ่มจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี โดยการนำเสนอทรัพยากรทางวัฒนธรรมจากสมัยตั้งแต่อดีตมาบรรพ์ และแหล่งกำเนิดพระพุทธศาสนาที่มีหลักฐานแรกบนผืนแผ่นดินไทย จะช่วยทำให้เกิดการเสริมสร้างทัศนคติที่จะปลูกฝังการท่องเที่ยวแบบมีจิตสำนึก (กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1, 2562) นอกจากนี้ การยกระดับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 2 มีความเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ควบคู่กับส่งเสริมคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณแนวทางชายฝั่งทะเลตะวันตก ตลอดจนการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และนันทนาการ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเพื่อต่อยอดเศรษฐกิจในภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยวภาคกลางตอนล่าง (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด, 2561)

ยิ่งไปกว่าการให้ความสำคัญกับการจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมแก่มวลชน เพื่อให้เกิดการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างเท่าเทียมกันทุกกลุ่มเป้าหมาย ท้ายข้อจำกัดของช่วงอายุ เพศ และสภาพร่างกาย โดยเฉพาะกลุ่มของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุและกลุ่มผู้พิการที่เป็นกลุ่มคนชายขอบ ที่มักจะพบอุปสรรคภายในในการทำกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีการคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง พร้อมกับการเรียนรู้เชิงตัวตนนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ประกอบการประเภทต่างๆ เพื่อเสวนาแนวทางการจัดการองค์ประกอบการท่องเที่ยวด้วยการรับฟังความคิดเห็นจากหลากหลายมุมมอง สามารถรองรับกลุ่มนักท่องเที่ยวทุกประเภทได้อย่างเหมาะสม (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2562)

การเตรียมความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมให้แก่พื้นที่เป้าหมาย สำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ จำเป็นจะต้องมีการประเมินสภาพการณ์ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน ประกอบกับข้อได้เปรียบของนโยบายการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 ยังคงดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่จะสร้างเส้นทางท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทย” ซึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 ได้แก่ราชบุรี กาญจนบุรีและสุพรรณบุรีรวมทั้งเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ได้แก่สมุทรสงครามสมุทรสาครเพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์เพื่อเป็นแนวทางการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแหล่งพื้นที่เป้าหมายให้สามารถตอบสนองความ

ต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุให้ได้รับความสะดวกสบายจากการปรับปรุงทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งในขณะเดียวกันพื้นที่เป้าหมายภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 ในหลายจังหวัดเกิดการกระจายรายได้และการสร้างอาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวให้แก่ท้องถิ่นอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทย

สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวส่งผลต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้ได้รวบรวมวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ หมายถึง รูปแบบกิจกรรมการเดินทางของกลุ่มประชากรที่เริ่มต้นเข้าสู่ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป เนื่องจากส่วนใหญ่ที่กำลังก้าวสู่การเกษียณอายุงานและยังเป็นกลุ่มที่มีเงินสำรอง เพื่อนำมาใช้จ่ายในการพักผ่อนท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ ตามความต้องการ โดยกิจกรรมที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุจะต้องมุ่งเน้นการสร้างความปลอดภัยและนันทนาการ ที่ช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและสภาพจิตใจ รวมทั้งผู้สูงอายุยังมีความชื่นชอบที่จะเดินทางร่วมกับสมาชิกภายในครอบครัว ซึ่งในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการนำนักท่องเที่ยวไปยังที่พักและแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการเตรียมความพร้อมด้านการบริการอื่นๆ และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อจำกัดด้านสุขภาพของผู้สูงอายุที่อาจเป็นอุปสรรคในการท่องเที่ยว (ปริญญา นาคปฐมและระชานนท์ ทวีผล, 2561)

ในขณะที่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ยังคงเป็นความคุ้นเคยของทั่วโลกที่หลากหลายหน่วยงานต้องศึกษาการก้าวเข้าสู่การขยายตัวทางประชากรในอนาคตอันใกล้ โดยแหล่งท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุจะต้องประกอบด้วยกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เทคโนโลยีที่ใช้การอำนวยความสะดวก การตั้งอัตราค่าบริการที่สมเหตุสมผล และการออกแบบกลุ่มสื่อความหมายให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจข้อมูลภายในแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งการประเมินความเสี่ยงจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในด้านการป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (เบญจรัตน์ มรรยาทอ่อนและโตมร สุขปรีชา, 2563)

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ตามแนวคิดของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีอำภา (2557) ได้กำหนดนิยามของทรัพยากรทางการ

ท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติตามลักษณะทางภูมิศาสตร์ หรือสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นจากรากเหง้า และวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ โดยคุณสมบัติของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจะต้องสามารถสัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่จะต้องสร้างแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางกลับมาอีกครั้ง ซึ่งองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวยังสามารถแบ่งออกภายใต้เงื่อนไขของ 3As (Collier & Harraway, 1997) มีรายละเอียดทั้งสิ้น 3 ด้าน ได้แก่ (1) สิ่งดึงดูดใจ (Attraction) หมายถึง ขอบเขตในการรองรับนักท่องเที่ยวที่สะท้อนออกมาเป็นกิจกรรมที่มีความโดดเด่นและแตกต่างจากสถานที่อื่นๆ มีความเกี่ยวข้องกับฤดูกาลในแต่ละช่วงเวลา (2) สิ่งนำพาเข้าถึง (Accessibilities) หมายถึง ระบบการขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังจุดหมายปลายทางที่จะต้องคำนึงถึงยานพาหนะและสถานีขนส่ง (3) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง การบริการจากสิ่งอำนวยความสะดวกในลักษณะของธุรกิจประเภทต่างๆ เช่น ที่พักแรม ร้านอาหาร ศูนย์จำหน่ายของฝากของที่ระลึก จุดให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว เป็นต้น

ดังนั้นการพัฒนากาการท่องเที่ยวจึงเป็นที่จำเป็นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเพื่อให้เกิดความประทับใจและกลับมาท่องเที่ยวในครั้งต่อไป ซึ่งจันทร์จิรา สุขบรรจง (2559) ได้อธิบายว่า การพัฒนากาการท่องเที่ยว หมายถึง การกำหนดแนวทางการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้เกิดความคุ้มค่า คำนึงถึงการดำรงรักษาระบบนิเวศและวัฒนธรรมภายในแหล่งท่องเที่ยวให้มีสภาพที่สมบูรณ์คงเดิมมากที่สุด เพื่อที่จะส่งต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวส่งต่อไปยังคนรุ่นต่อไป รวมทั้งการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว หรือกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตจากปัจจัยภายในและภายนอกแหล่งท่องเที่ยว โดยจะต้องศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการที่ปรับเปลี่ยนตามกระแสความนิยม สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การปรับปรุงพื้นที่ การเพิ่มกิจกรรม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐบาลและความคิดเห็นของชุมชนท้องถิ่น

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น กล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ มีความสัมพันธ์กับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังนั้นการพัฒนากาการท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุซึ่งการเตรียมความพร้อมด้านการบริการที่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดด้านสุขภาพของผู้สูงอายุที่อาจเป็นอุปสรรคในการท่องเที่ยว ผู้วิจัยสรุปองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุได้ดังนี้(1) ด้านกิจกรรม (2) ด้านทุนทางสังคม (3) ด้านการบริหารจัดการ (4) ด้านการส่งเสริมสุขภาพและ(5) ด้านความปลอดภัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งทางผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยแต่ละประเภทได้ดังนี้

1. องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทย ในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์หัตถิพลด้วยการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression) โดยกำหนดเป็นขั้นตอนย่อยดังต่อไปนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทย ที่กำลังเดินทางและท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 ได้แก่ ราชบุรี กาญจนบุรี และสุพรรณบุรี รวมทั้งเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ได้แก่ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ โดยผู้วิจัยไม่พบข้อมูลส่วนนี้ จึงได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวทางของ Cochran มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 384 คน (Cochran, 1977) พร้อมกับการใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสุ่มแบบโควตาในแต่ละจังหวัดเท่าๆ กัน

1.2 ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสร้างแบบจำลองชุดคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Questionnaire) จำนวนทั้งหมด 33 ข้อ แบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทย มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ภูมิลำเนา ระดับการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การเดินทางภายในประเทศในรอบปี และจังหวัดที่เลือกเดินทางท่องเที่ยว ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่เป็นตัวแปรต้น 5 ด้านจำนวน 15 ข้อและส่วนที่ 3 ความต้องการเดินทางท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 เป็นตัวแปรตาม จำนวน 9 ข้อ ใช้มาตรฐานส่วนแบบประเมินค่า (Rating Scales) จำนวน 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

1.3 การทดสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Context Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีตามด้วยค่าเที่ยงตรง IOC (Index of Item Objective Congruence) ซึ่งได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์และคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการโรงแรมรวมถึงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 3 ท่าน มีค่าเฉลี่ยรายข้อที่มากกว่า 0.5 ทุกข้อ

1.4 การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 30 ตัวอย่าง ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเพื่อทดสอบความเข้าใจในข้อคำถามของกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลและการนำข้อมูลมาหาความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha) ได้ค่าความสัมพันธ์ของแบบสอบถามทั้งชุดอยู่ที่ 0.78 ซึ่งค่าเชื่อมั่นที่มากกว่า 0.7 สามารถนำแบบสอบถามไปใช้ในขั้นตอนต่อไปได้

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อพยากรณ์องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านกิจกรรม (2) ด้านทุนทางสังคม (3) ด้านการบริหารจัดการ (4) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ (5) ด้านความปลอดภัย ที่อาจส่งผลต่อความต้องการเดินทางท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 เป็นตัวแปรตาม โดยใช้เทคนิคการเลือกตัวแปรโดยวิธีเพิ่มตัวแปรอิสระแบบขั้นตอน

2. การพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทย เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิทยาแบบกรณีศึกษาเฉพาะ โดยกำหนดเป็นขั้นตอนย่อยดังต่อไปนี้

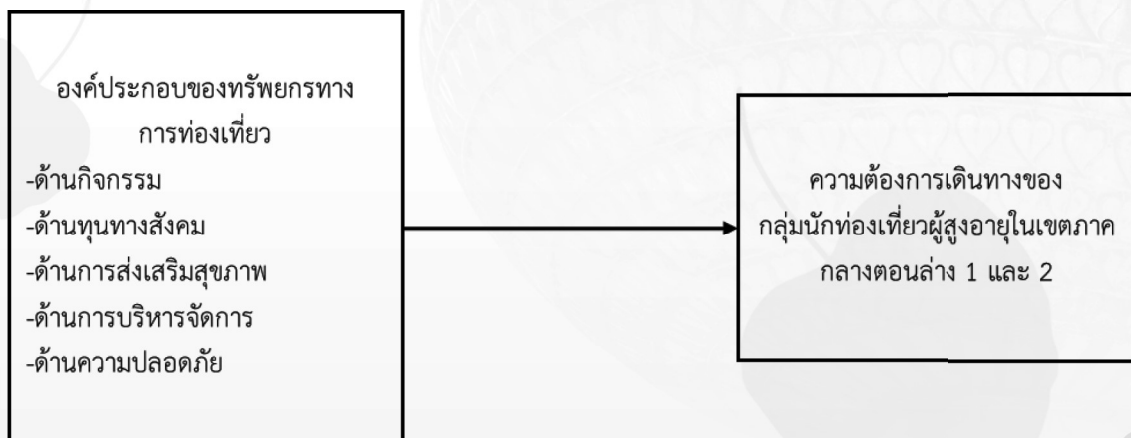
2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้ถูกคัดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้อำนวยการมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 ในตำแหน่ง จังหวัดละ 1 คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 จังหวัดละ 1 คน รวมทั้งสิ้นมีจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด 14 คน

2.2 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แนวคำถามกึ่งโครงสร้างปลายเปิดสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัยในข้อที่ 2 พร้อมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละจังหวัด โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมในปรากฏการณ์ของแหล่งท่องเที่ยวในเขตภาคตอนล่าง 1 และ 2 จากนั้นจึงมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและถอดความหมาย โดยการเปรียบเทียบข้อมูลจากเหตุการณ์ด้วยการลดทอนข้อมูล (Data Reduction) ด้วยการจับคู่ข้อมูลที่มีความคล้ายกันมาไว้ด้วยกัน ร่วมกับการนำข้อมูลจากบริเวณแวดล้อมเข้ามาเพื่อเติม (Yin, 2003) เพื่อนำไปสู่การสรุปผลการศึกษาและอภิปรายผลข้อมูลให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย

2.3 ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยใช้หลักทฤษฎีแบบสามเส้า (Triangulation) สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านแหล่งข้อมูลมีแหล่งที่มาแตกต่างกันจากจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวนมากกว่า 1 คน และการพิจารณาปรากฏการณ์ในแต่ละบริบทของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 7 จังหวัด 2) ด้านจำนวนผู้จัดทำวิจัยแต่ละคนมีข้อมูลแตกต่างกัน จากมุมมองการตีความของนักวิจัยที่มากกว่า 1 คน และ 3) ด้านแนวคิดทฤษฎีที่ปรากฏอยู่ในการทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลกับแหล่งข้อมูลที่ถูกรวบรวมเอาไว้ในชั้นปฐมภูมิ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัยและการทดสอบสมมติฐาน

1.องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทย ในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 ผลการศึกษพบว่า

นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.50 มีอายุระหว่าง 60 - 69 ปี ร้อยละ 70.00 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 60.00 อยู่ในสถานภาพสมรส ร้อยละ 65.00 ประกอบอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 42.50 มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง ร้อยละ 57.50 มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง 4,000 บาท ขึ้นไป ร้อยละ 75.00 มีการเดินทางภายในประเทศในรอบปีที่ผ่านมา 2 - 3 ครั้ง ร้อยละ 40.00 เลือกเดินทางไปจังหวัด กาญจนบุรี ร้อยละ 35.00 มากเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ สุพรรณบุรี ร้อยละ 15.00 ประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 15.00 สมุทรสงคราม ร้อยละ 15.00 เพชรบุรี ร้อยละ 10.00 ราชบุรี ร้อยละ 7.00 นครปฐม ร้อยละ 2.50 ตามลำดับสำหรับ ระดับขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 มีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในด้านกิจกรรม

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านกิจกรรม			
ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับช่วงอายุของท่าน	4.05	0.78	มาก
ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยส่งเสริมความแข็งแรงทางด้านร่างกายและจิตใจ	4.18	0.75	มาก
ท่านคิดว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละสถานที่ให้ความรู้แก่ท่าน	3.90	0.74	มาก
รวม	4.04	0.61	มาก

จากตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในด้านกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยส่งเสริมความแข็งแรงทางด้านร่างกายและจิตใจสูงเป็นอันดับแรก ($\bar{X}=4.18$) รองลงมา คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสมกับช่วงอายุ ($\bar{X}=4.05$) และกิจกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละสถานที่ให้ความรู้ ($\bar{X}=3.90$) ตามลำดับ สำหรับระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านทุนทางสังคม มีรายละเอียดดัง ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านทุนทางสังคม

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านทุนทางสังคม			
ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมเชิงนิเวศที่สมบูรณ์	4.08	0.74	มาก
ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวมีวัฒนธรรมและประเพณีที่น่าค้นหา	4.15	0.77	มาก

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านทุนทางสังคม (ต่อ)

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวมีชุมชนและจิตอาสาที่ต้อนรับด้วยมิตรภาพและความเอาใจใส่แก่ผู้สูงอายุ	4.00	0.75	มาก
รวม	4.08	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้านทุนทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า แหล่งท่องเที่ยวมีวัฒนธรรมและประเพณีที่น่าค้นหา สูงเป็นอันดับแรก ($\bar{X}=4.15$) รองลงมา คือ แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ ($\bar{X}=4.08$) และแหล่งท่องเที่ยวมีชุมชนและจิตอาสาที่ต้อนรับด้วยมิตรภาพและความเอาใจใส่แก่ผู้สูงอายุ ($\bar{X}4.00$) ตามลำดับ สำหรับระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ มีรายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการบริหารจัดการ			
ท่านคิดว่าในแต่ละพื้นที่มีการจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมและความสะอาดได้เป็นอย่างดี	3.90	0.90	มาก
ท่านคิดว่าในแต่ละพื้นที่มีการนำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ เช่น แผ่นยางกันลื่น ราวจับ ป้ายสื่อความหมายที่ตัวอักษรขนาดใหญ่ เป็นต้น	3.85	1.03	มาก
ท่านคิดว่าในแต่ละพื้นที่มีธุรกิจบริการมารองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เช่น ที่พัก ยานพาหนะ ศูนย์ให้ข้อมูลท่องเที่ยว เป็นต้น	3.98	0.92	มาก
รวม	3.91	0.80	มาก

จากตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้านการบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.91$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ในแต่ละพื้นที่มีธุรกิจบริการมารองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุโดยเฉพาะ เช่น ที่พัก ยานพาหนะ ศูนย์ให้ข้อมูลท่องเที่ยว เป็นต้น สูงเป็นอันดับแรก ($\bar{X}=3.98$) รองลงมา คือ ในแต่ละพื้นที่มีการจัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมและความสะอาดได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}=3.90$) และในแต่ละพื้นที่มีการนำสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ เช่น แผ่นยางกันลื่น ราวจับ ป้ายสื่อความหมายที่ตัวอักษรขนาดใหญ่ เป็นต้น ($\bar{X}=3.85$) ตามลำดับ สำหรับระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมสุขภาพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมสุขภาพ

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการส่งเสริมสุขภาพ			
ท่านคิดว่าภายในแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดรายการอาหารที่มีคุณค่าโภชนาการกับช่วงอายุ	3.78	0.97	มาก
ท่านคิดว่าภายในแหล่งท่องเที่ยวมีระบบการคมนาคมขนส่งที่มีความสะดวกและปลอดภัย	4.08	0.83	มาก
ท่านคิดว่าภายในแหล่งท่องเที่ยวมีสถานพยาบาลหรือคลินิกสำหรับคอยดูแลนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ	3.90	0.96	มาก
รวม	3.92	0.84	มาก

จากตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้านการส่งเสริมสุขภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.92) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีระบบการคมนาคมขนส่งที่มีความสะดวกและปลอดภัยสูงเป็นอันดับแรก ($\bar{X}$ =4.08) รองลงมา คือ ภายในแหล่งท่องเที่ยวมีสถานพยาบาลหรือคลินิกสำหรับคอยดูแลนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ ($\bar{X}$ =3.96) และภายในแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดรายการอาหารที่มีคุณค่าโภชนาการกับช่วงอายุ ($\bar{X}$ =3.78) ตามลำดับ สำหรับระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยสุขภาพ มีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยสุขภาพ

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความปลอดภัย			
ท่านคิดว่าสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักโรงแรมมีความปลอดภัย	4.20	0.76	มากที่สุด
ท่านคิดว่าสถานที่ท่องเที่ยวมีเจ้าหน้าที่ในการดูแลความปลอดภัย อาทิ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการปฐมพยาบาล	3.83	0.84	มาก
ท่านคิดว่าสถานที่ท่องเที่ยวมีจุดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการแพทย์	4.03	0.83	มาก
รวม	4.02	0.70	มาก

จากตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวด้านความปลอดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.02) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวและที่พักโรงแรมมีความปลอดภัยสูงเป็นอันดับแรก ($\bar{X}$ =4.20) รองลงมา คือ สถานที่ท่องเที่ยวมีจุดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกทางการแพทย์ ($\bar{X}=4.03$) และสถานที่ท่องเที่ยวที่มีเจ้าหน้าที่ในการดูแลความปลอดภัย อาทิ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการปฐมพยาบาล ($\bar{X}=3.83$) ตามลำดับ สำหรับระดับความคิดเห็นที่มีต่อความต้องการเดินทางของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 มีรายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความต้องการเดินทางของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2

ตัวแปร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ท่านต้องการท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในชีวิตประจำวันและเป็นการให้รางวัลตนเอง	4.25	0.87	มาก
ท่านต้องการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ที่แปลกใหม่	4.00	0.85	มาก
ท่านต้องการท่องเที่ยวเพื่อย้อนความทรงจำในอดีต	4.08	0.80	มาก
ท่านต้องการท่องเที่ยวเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่ทำร่วมกับคนในครอบครัว	4.43	0.71	มากที่สุด
ท่านต้องการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมการออกกำลังกาย	3.76	0.92	มาก
ท่านต้องการท่องเที่ยวเพื่อเข้าร่วมเป็นส่วนของการแสวงบุญและประเพณีในแต่ละท้องถิ่น	4.06	0.89	มาก
ท่านต้องการท่องเที่ยวเพื่อพบปะผู้คน สร้างมิตรภาพ	3.85	0.89	มาก
ท่านต้องการท่องเที่ยว เพื่อศึกษาวัฒนธรรมพื้นเมืองของท้องถิ่นนั้นๆ	4.03	0.89	มาก
ท่านต้องการท่องเที่ยวเพื่อสังสรรค์กับกลุ่มเพื่อน	3.95	1.08	มาก
รวม	4.05	0.59	มาก

จากตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความต้องการเดินทางของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ความต้องการท่องเที่ยวเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่ทำร่วมกับคนในครอบครัวสูงเป็นอันดับแรก ($\bar{X}=4.43$) รองลงมา คือ ความต้องการท่องเที่ยวเพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในชีวิตประจำวันและเป็นการให้รางวัลตนเอง ($\bar{X}=4.25$) และ ความต้องการท่องเที่ยวเพื่อย้อนความทรงจำในอดีต ($\bar{X}=4.08$) ตามลำดับ จากนั้นทางผู้วิจัยได้นำตัวแปรระดับองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลกับตัวแปรระดับความต้องการเดินทางของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 มีรายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 การทดสอบองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ทั้ง 5 ด้าน ที่ส่งผลต่อความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1-2

ตัวแปร	b	SD	Beta	t	Sig.
(Constant)	1.59	0.39		4.05	0.000

ตารางที่ 7 การทดสอบองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ทั้ง 5 ด้าน ที่ส่งผลต่อความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1-2 (ต่อ)

ตัวแปร	b	SD	Beta	t	Sig.
ด้านกิจกรรม	0.38	0.13	0.39	2.91	0.000
ด้านการส่งเสริมสุขภาพ	0.36	0.11	0.51	3.27	0.000
ด้านความปลอดภัย	0.62	0.10	0.73	6.53	0.000

ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

Adjusted $R^2 = 0.69$; Durbin-Watson = 2.01; สมการถดถอยพหุคูณ: $Y^{\wedge} = 0.73 + 0.39 + 0.51$ [$Y =$ ตัวแปรตาม คือ ความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2, $Y^{\wedge} =$ ตัวทำนาย]

จากตารางที่ 7 การทดสอบองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ทั้ง 5 ด้าน พบว่า องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านความปลอดภัย สามารถพยากรณ์ระดับความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 -2 ได้ร้อยละ 69 (Adjusted $R^2 = 0.69$) โดยมีตัวพยากรณ์ที่สำคัญที่สุด คือ ด้านความปลอดภัย รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และด้านกิจกรรม มีค่าเบต้าเท่ากับ 0.73, 0.51 และ 0.39 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าระดับขององค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้งหมด 5 ด้าน มีเพียง 3 ด้าน ส่งผลต่อความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า

1. ระดับขององค์ประกอบทางการท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้แก่ (1) ด้านกิจกรรม (2) ด้านทุนทางสังคม (3) ด้านการบริหารจัดการ (4) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ (5) ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 ผลการศึกษาพบว่าระดับขององค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวได้แก่(1) ด้านกิจกรรม(2) ด้านการส่งเสริมสุขภาพ(3) ด้านความปลอดภัยส่งผลต่อความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2

สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพพบว่า

1. การพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1-2 สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทย
  - 1.1 การประเมินสภาพการณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในเขตภาคกลางตอนล่าง 1-2 จังหวัดละ 1 คน ผู้สามารถนำเสนอหลักที่เกี่ยวข้องการบริหารการท่องเที่ยวในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้สูงอายุดังนี้

1) ลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 พบว่า ความสอดคล้องกันจากมุมมองของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 อธิบายถึง แนวโน้มในอนาคตที่ประเทศกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จะมีการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกันที่มากขึ้น ซึ่งเป็นทิศทางของการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัดจะมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องของการหาข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลการเดินทางระหว่างนักท่องเที่ยว โดยกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 นำเสนอข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยส่วนใหญ่จะนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์หรือโปรแกรมประยุกต์บนมือถือในการเข้าถึงข้อมูลในด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น สำหรับด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวของผู้สูงอายุชาวไทยพบว่า มีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและมีความผสมผสานมากขึ้น ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมที่แปลกตาและเงียบสงบ (2) กิจกรรมนันทนาการที่ไม่ยากลำบากต่อการเข้าร่วม และ (3) การบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อสภาพร่างกายในธุรกิจทุกประเภท

2) รูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1-2 พบว่าการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วยช่องทางการติดต่อสื่อสารออนไลน์จะเลือกใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่คนไทยนิยมใช้หลักๆ นั่นก็คือ Facebook และ Line ที่มีคุณสมบัติให้การโต้ตอบด้วยข้อความได้กับผู้ดูแลบัญชีการใช้งานแต่ละประเภท หากมีข้อสงสัยจะได้รับคำตอบทันทีเมื่อมีการส่งข้อความไปสอบถาม พร้อมกับการจัดทำเอกสารแผ่นพับสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุส่วนน้อยที่ยังเข้าไม่ถึงสังคมออนไลน์ได้ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 อาทิ จังหวัดเพชรบุรีที่มีช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ของผู้อำนวยความสะดวกท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดเพชรบุรีโดยตรง ในขณะที่ด้วยกันทางจังหวัดเพชรบุรียังคงเป็นจังหวัดแรกในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ที่มีโปรแกรมประยุกต์ หรือเรียกว่า Application สำหรับใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและกิจกรรมทางการท่องเที่ยวผ่านที่เต็มประสิทธิภาพของทางจังหวัดโดยเฉพาะ โดยออกแบบขนาดของตัวอักษรให้เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม รวมทั้งกลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องการใช้งานอีกด้วย และยังสามารถเชื่อมต่อได้กับสื่อสังคมออนไลน์ประเภทต่างๆ อย่าง Line เนื่องจากว่าปัจจุบันผู้สูงอายุส่วนใหญ่เลือกใช้งานได้ง่ายในชีวิตประจำวันมากกว่าสื่อสังคมออนไลน์ประเภทอื่นๆ

3) ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยของการท่องเที่ยวที่สามารถรองรับกลุ่มผู้สูงอายุในอนาคตที่แตกต่างกันออกไป โดยเฉพาะในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 ที่ส่วนใหญ่จะริเริ่มการพัฒนาธุรกิจบริการที่จะต้องมอบประโยชน์ที่เป็นธรรมแก่นักท่องเที่ยว มีการตรวจสอบกลุ่มนักท่องเที่ยวต้นล่อลวงในธุรกิจบริการประเภทต่างๆ รวมทั้งการติดตั้งระบบเฝ้าระวังสำหรับผู้สูงอายุไว้ในห้องน้ำ เพื่อป้องกันภาวะฉุกเฉินในการบริการที่พิกอาศัยสำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 บางจังหวัดมีการดูด้านความปลอดภัยของผู้สูงอายุ โดยจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับปัญหาการสัญจรบนท้องถนนและยานพาหนะ เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากระบบคมนาคมด้วยการเพิ่มตรวจจับความเร็วและการเพิ่มอัตราค่าล้างของเจ้าหน้าที่กำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ตลอดจนในแหล่งท่องเที่ยวและจุดบริการยังคงมีมาตรการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในภาพรวมด้วยการเพิ่มจำนวนกล้องวงจรปิด และการเพิ่มหลักสูตรระดับท้องถิ่นในการสร้างจิตสำนึกแก่คนในชุมชนด้วยการเป็นเจ้า

บ้านที่ดี เพื่อคอยช่วยเหลือนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุด้วยการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการต้อนรับด้วยข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการเดินทางเข้าถึงสถานที่ต่างๆ

4) แนวทางการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งให้มีความสะดวกสบายพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการคมนาคมขนส่งที่ควรใช้แนวคิดเรื่องการออกแบบสิ่งแวดล้อมด้วยการเพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดการใช้พลังงาน พร้อมกับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอาคารที่เป็นจุดแวะพักเพื่อมวลชน (Universal design) และเป็นการสร้างเท่าเทียมกันของนักท่องเที่ยวให้สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่มเป้าหมายให้ได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย ผู้พิการ สตรีตั้งครรภ์ เยาวชนที่มากับรถเข็น ในขณะที่เขตภาคกลางตอนล่าง 2 ได้ให้ความสำคัญกับการคมนาคมการขนส่งเริ่มจากภายในเขตจังหวัด โดยการรณรงค์ส่งเสริมให้มีบริการด้วยยานพาหนะของผู้ประกอบการท้องถิ่น อาทิ กระบะสองแถว เล็กๆ หรือ รถเล็ง ไว้คอยให้บริการเมื่อกลุ่มผู้สูงอายุเดินทางมาท่องเที่ยว พร้อมกับการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้มีการจัดทำเส้นทางไปท่องเที่ยวต่างๆ โดยเสนอให้มีสหกรณ์ควบคุมยานพาหนะและเป็นผู้ดำเนินการการนำท่องเที่ยวให้กับกลุ่มผู้สูงอายุ

5) แนวทางการพัฒนาสิ่งดึงดูดใจภายในแหล่งท่องเที่ยวและการออกแบบกิจกรรมพบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่ของทุกจังหวัดต่างให้ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ที่ยังคงสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ในทุกช่วงฤดูกาลและเป็นที่รู้จักของกลุ่มผู้สูงอายุแล้วจากการเดินทางมาแล้วในสมัยวัยหนุ่มสาว สำหรับบางจังหวัดของแหล่งท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 นำเสนอเกี่ยวกับการออกแบบกิจกรรมโดยการกำจัดขยะมูลฝอยด้วยการกระตุ้นจิตสำนึกประชาชนในพื้นที่ เพื่อเป็นการให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นการช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่จังหวัดและการดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน รวมทั้งการสร้างป้ายสื่อความหมายที่กระตุ้นจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ห้ามทิ้งขยะ ห้ามสูบบุหรี่ เป็นต้น ตลอดจนการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติและข้อมูลสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในส่วนของจังหวัด แต่สำหรับในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ได้เลือกที่จะเพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยวจากการสัมผัสรายการอาหารพื้นถิ่นรสเลิศที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ลองปรุงอาหารด้วยตนเอง ตลอดจนการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุได้เข้าไปมีส่วนร่วมทำกิจกรรมทางศาสนา เช่น การตักบาตรเช้า การนั่งสมาธิ การเข้าเยี่ยมชมศาสนสถาน เป็นต้น ซึ่งคาดการณ์ว่ากิจกรรมดังกล่าวแก่นักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่นิยมทำกิจกรรมเหล่านี้ในชีวิตประจำวัน

6) แนวทางการพัฒนาธุรกิจบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า แหล่งท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 2 ส่วนใหญ่ มีการกำหนดทิศทางการยกระดับคุณภาพของสินค้าบริการเป็นหลัก เช่น อาหารแปรรูป เครื่องดื่มสมุนไพร เป็นต้น โดยสินค้าส่วนใหญ่ควรมาจากท้องถิ่น ที่ควรมีการเพิ่มเติมช่องทางการจัดจำหน่ายภายในแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด คล้ายคลึงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 ที่เสนอให้มีการเพิ่มเติมธุรกิจของฝากของที่ระลึกทั้งทั้งกลุ่มอุปโภคและบริโภคขึ้นมาเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุให้มากยิ่งขึ้น อาจทำให้เป็นการเพิ่มยอดขายและรายได้ให้กับผู้ประกอบการในชุมชนมาก รวมทั้งจากประเพณีพฤติกรรมของ

ผู้สูงอายุที่นอกเหนือจากการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวแล้ว ยังนิยมซื้อของฝากของที่ระลึกจำนวนมากกลับไปเป็นจำนวนหลายรายการทั้งบริโภคเองและนำไปฝากสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 จากการวิเคราะห์พหุเชิงถดถอยสามารถอธิบายโดยจำแนกรายด้านได้ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม ส่งผลต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีความสนใจต่อกิจกรรมในการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัดที่มีความเหมาะสมกับช่วงอายุ โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยส่งเสริมความแข็งแรงทางด้านร่างกายและจิตใจ และยังคงเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวในแต่ละสถานที่ให้ ความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่ รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูพฤทธิ์ กันนะ และจอมภัก คสังระหัด (2560) พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุมีความหลากหลาย โดยส่วนใหญ่จะเน้นกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะประมาณ 4-7 คน หรืออาจมาในลักษณะของครอบครัว ตัดสินใจเดินทางไปเรียนรู้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ประกอบไปด้วยความเชื่อทางศาสนา การประกอบอาชีพ ศิลปะ และเพณี ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ดังนั้น องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านกิจกรรม จึงส่งผลต่อความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุชาวไทยในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2

1.2 องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลต่อความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุมีความสนใจในการเดินทางท่องเที่ยวที่มีรูปแบบการส่งเสริมการมีสุขภาพภายในแหล่งท่องเที่ยว อาทิ การจัดรายการอาหารที่มีคุณค่าโภชนาการกับช่วงอายุในปริมาณสารอาหารต่อวันที่เหมาะสม พร้อมกับความพร้อมของสถานพยาบาลหรือคลินิกสำหรับคอยดูแลนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิกัญจน์ สกุลปัญญาวัฒน์ (2557) พบว่า ผู้สูงอายุมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพด้วยการรับรู้ประโยชน์จากการรูปแบบการดูแลด้านการเจริญทางจิตวิญญาณมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันการรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพยังส่งผลให้กลุ่มผู้สูงอายุความรับผิดชอบต่อสุขภาพ สามารถจัดการกับความเครียดที่เผชิญอยู่ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมสุขภาพ จึงส่งผลต่อความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2

1.3 องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ส่งผลต่อความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 พบว่า นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับ

ความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยวและที่พักโรงแรม ที่ผู้ประกอบการจะต้องมอบหมายให้มีพนักงานบริการในการดูแลความปลอดภัย อาทิ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านการปฐมพยาบาลและสถานที่ท่องเที่ยวต้องมีจุดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการแพทย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นฤทัย คงทอง และวีรยา มีวิติกุล (2562) พบว่า แนวทางการจัดการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวต้องเกิด จากความร่วมมือที่เข้มแข็งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว โดยภาครัฐมีหน้าที่พัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว ควบคู่กับพัฒนาคุณภาพของระบบคมนาคมขนส่ง ภาคเอกชนมีหน้าที่ สอดส่องดูแลรักษาความปลอดภัย ชุมชนมีหน้าที่ ช่วยเฝ้าระวังความเสี่ยงภัยต่างๆ ให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเมื่อประสบภัย และนักท่องเที่ยวมีหน้าที่ ตระหนักถึง อันตรายที่อาจเกิดขึ้นและควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจุดหมายปลายทางที่จะเดินทางไปเยือน ดังนั้น องค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย จึงส่งผลต่อความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2

2. การพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1-2 สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุชาวไทยสามารถอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 การประเมินสภาพการณ์ของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) ลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุมีความสนใจที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมากขึ้นเนื่องจากปัจจุบันมีเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการหาข้อมูลและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านโทรศัพท์มือถือ ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการยังสามารถศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในลักษณะการให้คำแนะนำความนิยม การแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ตลอดจนความถี่เข้าถึงแหล่งข้อมูลออนไลน์แต่ละประเภท นอกจากนี้ การใช้จ่ายของผู้สูงอายุยังมีความเกี่ยวข้องกับการพิจารณาข้อมูลที่จะต้องมีความละเอียดก่อนการตัดสินใจซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ อบเชยและ รุ่งกมล โปธิสมบัติ (2562) พบว่า สังคมผู้สูงวัยกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารส่วนใหญ่จะมีการครอบครองโทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ทโฟน อีกทั้งยังส่งผลดีในด้านการใช้งานหรือการติดต่อกับสมาชิกในครอบครัวหรือบุตรหลานได้ง่ายขึ้น ในมุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีฟังก์ชันวิดีโอคอลที่ทำให้รายละเอียดของสิ่งที่ต้องการสื่อสารให้ชัดเจน เพื่อให้กลุ่มผู้สูงอายุสามารถตัดสินใจได้เร็วยิ่งขึ้น 2)รูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ข้อมูลการท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1-2พบว่า การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวควรให้มีการครอบคลุมด้วยการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มผู้สูงอายุโดยตรง โดยเลือกใช้ผ่าน Application ยอดนิยมที่มีบัญชีผู้ใช้จำนวนมากอย่าง Facebook และ Line ร่วมกับการออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการขายด้วยการนำเสนอรูปแบบการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะกลุ่มไว้รองรับ หรือการเดินทางในลักษณะของการสร้างความคุ้นเคยกับแหล่งท่องเที่ยว (Feminization Trip) ระยะเวลาสั้นๆ นอกจากนี้ ยังมีการประชาสัมพันธ์ด้วยการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์

อาทิ เอกสารแผ่นพับหรือโปสเตอร์ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่สามารถเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนต์สินี บุญมีศรีสง่า และ มินตรา สดชื่น (2560) พบว่า การรับข้อมูลข่าวสารของสื่อสังคมออนไลน์ของผู้สูงอายุมีความสำคัญค่อนข้างมาก เนื่องจากสามารถลดช่องว่างระหว่างความสัมพันธ์ของบุตรหลานกับผู้สูงอายุ โดยสื่อที่เป็นที่นิยมสำหรับผู้สูงอายุ คือ Line ที่เป็นแอปพลิเคชันที่สามารถส่งข้อความได้ฟรี 24 ชั่วโมงจากทุกมุมโลก และยังเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีวิธีการใช้งานที่ไม่ยุ่งยาก ผู้ประกอบการจึงเลือกใช้ Line เพื่อเป็นการเริ่มต้นทำตลาดใหม่ในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยจะมีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารและส่งผ่านไปในลักษณะรูปแบบการสนทนา สามารถให้รายละเอียดจนกว่าผู้สูงอายุจะเกิดความพึงพอใจ) ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2พบว่า นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 อย่างต่อเนื่อง ในบางจังหวัดจำเป็นต้องเร่งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และระบบคมนาคมให้มีมาตรฐานความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินมากยิ่งขึ้น โดยความปลอดภัยเป็นอีกหนึ่งกระบวนการที่แต่ละจังหวัดต้องวางแผนในเชิงของนโยบายและต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกิจ ลอยเลิศฤทธิ์และระชานนท์ ทวีผล (2560) ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะที่กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุต้องการให้ปรับปรุง นั่นคือ การเพิ่มระดับความปลอดภัยในการดูแลนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่างที่มีลักษณะเป็นแหล่งท่องเที่ยวกลางแจ้ง ที่กลุ่มผู้สูงอายุจะต้องเยี่ยมชมในแต่ละจุด อาทิ ถูผืนและถูรื้อน ต้องเผชิญกับปัญหาด้านของอุณหภูมิและสภาพอากาศที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพโดยตรงของนักท่องเที่ยว 4)แนวทางการพัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งให้มีความสะดวกสบายพบว่า การนำนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้การเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวจะต้องได้รับความความสะดวกสบายมากในทุกประเภทของยานพาหนะที่มีความหลากหลาย เช่น รถตู้โดยสารประจำทาง รถไฟ รถโดยสารปรับอากาศ เป็นต้น โดยนักท่องเที่ยวสามารถเลือกยานพาหนะได้ตามความต้องการ รวมทั้งการปรับปรุงห้องโดยสารให้มีความสะอาดและการบริการของพนักงานเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการดูแลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือกรมการขนส่งทางบก และสมาคมผู้ประกอบการรถขนส่งทั่วประเทศไทย สอดคล้องกับแนวความคิดทฤษฎีของ พรสวรรค์ มโนพัฒนา (2553) อธิบายถึงองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพควรมีการยกระดับด้านการเข้าถึงง่าย ร่วมกับการวิเคราะห์ความสะดวกในการคมนาคมขนส่งจากสถานีขนส่งจากเขตเมืองต่างๆ เพื่อเข้าไปสู่แหล่งท่องเที่ยวได้ง่าย โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งที่ยังขาดยานพาหนะระดับท้องถิ่น ประสานงานกับชุมชนเพื่อจัดหายานพาหนะท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลนักท่องเที่ยว) 5) แนวทางการพัฒนาสิ่งดึงดูดใจภายในแหล่งท่องเที่ยวและการออกแบบกิจกรรมพบว่า การออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการในการเดินทางของกลุ่มผู้สูงอายุที่มีความเกี่ยวข้องพิธีกรรมทางความเชื่อ เนื่องจากศาสนาเป็นรากฐานที่สำคัญของวัฒนธรรมและสังคมไทย โดยสามารถเชื่อมโยงสถานที่ท่องเที่ยวประเภทศาสนสถานภายในจังหวัดที่มีจุดเชื่อมโยงคล้ายคลึงกัน อาทิ กิจกรรมการไหว้พระ 9 วัด

รวมทั้งการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพภายในแหล่งท่องเที่ยวและธุรกิจที่พักอาศัย เพื่อเพิ่มความน่าสนใจในแต่ละจังหวัดให้เห็นถึงคุณค่าทางการท่องเที่ยวผ่านรูปแบบกิจกรรม อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมสร้างสุขภาพแก่ผู้มาเยือนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินันท์ พงษ์นรินทร์ และคณะ (2559) พบว่า สิ่งดึงดูดใจด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ อาจไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้บริการอย่างเพียงพอ และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์มากนัก เนื่องจากปัจจัยที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาในพื้นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่น่าสนใจ นอกจากนี้วิถีชีวิตชุมชนในแต่ละถิ่นที่อยู่อาศัยที่จะช่วยเพิ่มเสน่ห์ของแหล่งท่องเที่ยวให้กลายเป็นกิจกรรมทางเลือกแก่นักท่องเที่ยวได้ทดลองเรียนรู้ในประสบการณ์ที่ไม่คุ้นเคย เช่น การแต่งกาย ศาสนา อาหาร ศิลปะ เป็นต้น) แนวทางการพัฒนาธุรกิจบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกพบว่า นักท่องเที่ยวผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะนิยมซื้อสินค้าในกลุ่มของฝากของที่ระลึกในแต่ละครั้ง การเพิ่มศูนย์จัดจำหน่ายจึงเป็นโอกาสให้เกิดรายได้ให้แก่ชุมชน โดยเฉพาะการนำอัตลักษณ์ของท้องถิ่นเข้ามาผสมผสานกับสินค้าแต่ละประเภท เช่น ลวดลาย วัสดุหรือวัตถุดิบ บรรจุภัณฑ์ เป็นต้น รวมทั้งการยกระดับคุณภาพของสินค้าดังกล่าวด้วยกระบวนการผลิตที่ได้รับการรับรองมาตรฐานจากกรมการพัฒนาชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้การสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวในการซื้อสินค้าแต่ละครั้ง

ข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการประเมินศักยภาพองค์ประกอบและการพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 เท่านั้น หากผู้วิจัยที่สนใจสามารถขยายขอบเขตประเด็นการศึกษาไปในทิศทางของบูรณาการเส้นทางท่องเที่ยวร่วมกันของจังหวัดในเขตภาคกลางตอนล่าง เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทมีความคล้ายคลึงกันทั้งเชิงนิเวศและวัฒนธรรม โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) พร้อมกับการวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐบาล และผู้ประกอบการ ผลการศึกษาจะช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับพื้นที่เป้าหมาย และก่อให้เกิดความร่วมมือของแต่ละจังหวัดที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกันต่อไป

2. จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุเพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น หากผู้วิจัยที่สนใจสามารถนำวิธีวิทยาแบบผสมผสานในการวิจัยครั้งนี้ไปศึกษาถึงนักท่องเที่ยวกลุ่มตลาดเฉพาะอื่นๆ ที่มีความน่าสนใจและคาดว่าจะกลุ่มเป้าหมายใหม่ของเขตภาคกลางตอนล่าง 1 และ 2 เช่น นักท่องเที่ยวชาวจีน นักท่องเที่ยวเชิงศาสนา นักท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมไมซ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

กองวิจัยการตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีศักยภาพในการใช้จ่าย ปี 2561. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2562). ททท. เดินหน้าต่อยอด 5 เส้นทางท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล รัศมีกว้างใหม่ชวนเที่ยวไทยอย่างเท่าเทียม. สืบค้นเมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2563, เว็บไซต์ <http://thaifest.tourismthailand.org/index.php?page=content&id=1171>.

กรมการท่องเที่ยว. (2561). แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561 – 2564 ของกรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: วีไอพี ก๊อปปี้ปริ้น.

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1. (2562). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 (กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี) พ.ศ. 2562 – 2565 (ฉบับทบทวน). ราชบุรี: ศูนย์ปฏิบัติการราชบุรี.

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. (2561). แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 (จังหวัดสมุทรสงคราม สมุทรสาคร เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์) พ.ศ. 2561 – 2565 (ฉบับทบทวน). สมุทรสงคราม: สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม.

กนกวรรณ ออบเชย และ รุ่งกมล โปธิสมบัติ (2562). สังคมสูงวัยกับการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสาร. *วารสารธรรมศาสตร์*, 10(3), 20-23.

จันทร์จิรา สุขบรรจง. (2559). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของหนานมดแดง อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

มนัสสินี บุญมีศรีสง่า และ มินตรา สดชื่น (2560). รูปแบบการใช้สื่อโซเชียลมีเดียของผู้สูงอายุในสังคมไทย กรณีศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร, การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 9 และราชชมงคลสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ยั่งยืนสู่ประเทศไทย 4.0, 7-8 สิงหาคม 2560 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

ภูพฤทธิ กัณณะและ จอมภัก คสังระหัต. (2560). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของผู้สูงอายุ ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ครั้งที่ 9 และราชชมงคลสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ยั่งยืนสู่ประเทศไทย 4.0, 7-8 สิงหาคม 2560 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.

ประกิจ ลอยเลิศฤทธิ์ และระชานนท์ ทวีผล. (2560). การประเมินศักยภาพขององค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสำหรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุในจังหวัดเพชรบุรี กรณีศึกษา: พระราชินีเวศน์มฤคทายวัน. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลครั้งที่ 9 และราชชมงคลสร้างสรรค์นวัตกรรมที่ยั่งยืนสู่ประเทศไทย 4.0, 7-8 สิงหาคม 2560 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็คเมืองทองธานี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์(หน้า 497-504).

ปริญญานาคปฐุม และระชานนท์ ทวีผล. (2561). การพัฒนาคุณภาพงานบริการทางการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 12(1), 255-269.

ปิ่นฤทัย คงทองและ วีรยา มีสวัสดิกุล. (2562). แนวทางการจัดการความปลอดภัยทางการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในฐานะจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวต่างชาติ. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 13(1), 403-414.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และเพ็ญศิริ ศรีอำภา. (2557). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. นนทบุรี: ธรรมสาร จำกัด.

เบญจรัตน์ มรรยาทอ่อน และโตมร สุขปรีชา. (2563). *TAT Reviews Sixty is Sassy*. นนทบุรี: ภาพพิมพ์ จำกัด.

พรสวรรค์ มโนพัฒนะ (2553). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ศรินนันทพงษ์นรินทร์,โอชัญญา บัวธรรม และชัชชญาอดสุวรรณ (2559). แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียวจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 9(1), 353-360.

ศศิกานุจน์ สกกุลปัญญาวัฒน์ (2557). พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุชาวมุสลิมกรณีศึกษา. องค์กรฯ ตำบลองค์กรฯจ.นครนายก. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(3), 334-359.

Cochran, W. (1977). *Sampling Technique*. 3rd Edition. New York: John Wiley & Sons.

Yin, R. K. (2003). *Case study research: design and methods*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.